

1. Thực tiễn hoạt động sáng tạo nghệ thuật ở Trường Cao đẳng Văn hoá Nghệ thuật Nghệ An

Môi trường sáng tạo đa dạng các lĩnh vực văn hóa, nghệ thuật

Trong hơn 10 năm trở lại đây, các nhà giáo, nghệ sỹ Trường Cao đẳng Văn hoá Nghệ thuật Nghệ An đã cho ra đời nhiều tác phẩm thuộc nhiều chuyên ngành: Văn học, âm nhạc, mỹ thuật, múa, nhiếp ảnh, văn nghệ dân gian, lý luận phê bình...

Về sưu tầm văn nghệ dân gian có cựu giáo chức Lê Tài Hoè; Về mỹ thuật có cựu giáo chức Trịnh Nhật Dũng, Trần Hoàng Trung, Nguyễn Trọng Hiệp, Nguyễn Thị Lợi, Lê Xuân Tụ... đến các giảng viên trẻ hiện nay như Lê Vũ Anh, Nguyễn Ngọc Ban, Hồ Huy Hùng, Thái Văn An, Nguyễn Lê Hồng, Nguyễn Thị Hải Nhung, Lê Thị Oanh, Lê Thanh Xuân... Về văn học có Phạm Mai Chiên với đa dạng các tác phẩm (thơ, tản văn, kịch, phê bình văn

học); Về lý luận phê bình có Phan Mậu Cảnh, Phạm Mai Chiên. Về nghệ thuật múa có các tác phẩm biên đạo của các giảng viên: Lê Thị Thân, Tôn Nữ Hoài Hương, Đậu Thị Hồng Vân... Về sân khấu và kịch: Lê Thị Hương, Phạm Mai Chiên. Về âm nhạc: Thái Khắc Cung, Hồ Bá Việt, Vũ Tiến Vinh, Phạm Minh Huệ, Phạm Xuân Hải...

Các tác phẩm văn học nghệ thuật của các nhà giáo - nghệ sỹ Trường Cao đẳng Văn hoá Nghệ thuật Nghệ An đã tham gia tích cực vào xây dựng tâm hồn con người, vì những điều tốt đẹp trong đời sống xã hội. Các tác phẩm đã phản ánh chân thực, sinh động cuộc sống. Chủ nghĩa yêu nước, tinh thần thời đại, chủ nghĩa nhân văn thể hiện rõ nét, nhất là ca ngợi Lãnh tụ Hồ Chí Minh và những người cộng sản đã dẫn thân, hy sinh cho độc lập dân tộc, hạnh phúc của nhân dân, vì nền hòa bình chân chính và tiến bộ xã hội.

Nắng tháng Năm là tên một bộ tranh của họa sỹ trẻ Hồ Huy Hùng, giảng viên khoa Mỹ

Xây dựng và phát triển môi trường sáng tạo nghệ thuật trong cán bộ, giảng viên và học sinh sinh viên ở Trường Cao đẳng Văn hóa Nghệ thuật **NGHỆ AN**

□ PHẠM THANH NGA*

thuật. Bộ tranh tập hợp những sáng tác của anh về Lãnh tụ Hồ Chí Minh. Bằng một bút pháp riêng không trộn lẫn, chân dung vị cha già dân tộc trong tranh Hồ Huy Hùng hiện lên mộc mạc, chân thực và đầy xúc cảm. Làn da của Bác không được đặc tả bằng những lớp màu mịn màng mà được tạo nên bởi những mảng màu mạnh mẽ, đặc trưng của chất liệu acrylic. Các đường nét trên khuôn mặt không sa vào chi tiết mà chỉ nhấn nhá đủ để thấy được sự đặc trưng. Không gian xung quanh được tạo bởi những mảng màu lớn, phóng khoáng, tương phản và trong trẻo như có nắng... Tác giả tâm sự: “Tôi vẽ về Bác khi tôi có cảm xúc và không hề có tư tưởng muốn chứng tỏ hay thể hiện điều gì. Để vẽ chân dung của Bác, tôi xem rất nhiều tranh ảnh, các phim tài liệu về Bác. Khi bắt được những khoảnh khắc đẹp và xúc động, tôi chọn lưu lại bằng cách ký họa. Cách làm này giúp tôi hiểu và thuộc từng đường nét, đặc điểm của Bác,

ngắm được thần thái của Người. Để đến khi chính thức bắt tay vào sáng tác, tôi tự tin phóng bút. Tôi luôn muốn vẽ Bác Hồ với vẻ đẹp mộc mạc, gần gũi nhất, chân thực nhất, trung thành với cảm xúc mình nhất”.

MV *Cánh diều Phù Xá* (Lời thơ: Mai Chiên; Âm nhạc: Phạm Xuân Hải; ca sỹ Thanh Tài (cựu sinh viên Trường Cao đẳng Văn hoá Nghệ thuật Nghệ An biểu diễn) được sản xuất năm 2022 nhằm tưởng niệm và ghi nhớ công lao của những anh hùng liệt sỹ vùng đất Phù Xá, Hưng Nguyên đã hy sinh vì tổ quốc. Trong tác phẩm, các tác giả đã thể hiện vẻ đẹp của làng quê và con người Phù Xá anh hùng, hiên ngang trong các phong trào chống thực dân. Từ đó toát lên hoài niệm về một thời anh hùng, vẻ vang của dân tộc và lòng tri ân, biết ơn của thế hệ hôm nay với những người đã khuất.

Với chủ đề trên, rất nhiều tác phẩm của

* Trưởng Khoa LL đại cương-Trường CĐ Văn hóa Nghệ thuật Nghệ An

các nhà giáo ở nhiều lĩnh vực đã thể hiện xuất sắc. Về mỹ thuật có: *Nông trường bò, Lão nông, Cầu ngư, Sinh tồn, Nhà máy phát phát 3/2* (Nguyễn Trọng Hiệp); *Nước lũ, Ngày mùa* (Nguyễn Thị Lợi); *Cơn mưa trắng* (Hồ Huy Hùng), *Bảo vệ vững chắc chủ quyền an ninh tổ quốc; Thi đua làm theo lời bác dạy* (Nguyễn Thị Lê Hồng)... Về âm nhạc có: *Cửa Lò, Ngày ấy Bác về* (Thái Khắc Cung); *Khèn hát người thương - tác phẩm đạt giải B giải thưởng Văn học nghệ thuật Hồ Xuân Hương lần thứ VI, Giao hưởng vượt sóng, Sóng hướng biển Đông, Bản làng ơn Bác* (Phạm Xuân Hải)... Các tác phẩm văn học: *Chải tóc bên dòng Nậm Pao (Tập thơ), Cánh diều Phù Xá - Kịch bản sân khấu* (Phạm Mai Chiên), *Sống trong lòng dân - tác phẩm đạt giải Ba cuộc thi sáng tác tranh do Bộ Công an tổ chức năm 2022* (Nguyễn Thị Lê Hồng)...

Có những tác phẩm đã đưa ra những thông điệp có giá trị tư tưởng cao, xây dựng con người Việt Nam trong giai đoạn phát triển mới như: *Cơn mưa trắng* (Hồ Huy Hùng - tác phẩm đạt giải Nhất cuộc thi sáng tác tranh hội họa về lực lượng vũ trang nhân dân do Bộ Công an tổ chức); Hoạ sỹ Hồ Huy Hùng đã mượn ngôn ngữ hội họa để truyền tải những chiến công thầm lặng của những người anh hùng trên mặt trận ngăn chặn, đẩy lùi tội phạm ma tuý. Chính các anh, những người chiến sỹ an ninh tỉnh Nghệ An đã làm nên những chiến công và cả sự hy sinh thầm lặng qua những chuyên án có thật, với những tình tiết cảm động lòng người. Đại diện là anh hùng lực lượng vũ trang Nguyễn Đức Cường - người nén cơn đau vì đạn bắn ở vùng bụng vẫn kiên cường phối hợp cùng đồng đội để những đêm dài mai phục không trở nên vô nghĩa. Đó là vị chỉ huy đánh án cướp tội ác của mình bằng bó tạm vết thương cho đồng đội bằng tất cả tình đồng chí, đồng đội ấm áp.

Để tạo nên sự thành công của tác phẩm,

các nhà giáo, văn nghệ sỹ ở Trường Cao đẳng Văn hoá Nghệ thuật Nghệ An đã đầu tư công sức, trí tuệ, thời gian để xây dựng hình tượng nghệ thuật hấp dẫn, sáng tạo như: *Chị em, Chờ nước* (Lê Vũ Anh); *Thêu thổ cẩm* (Nguyễn Ngọc Ban), *Miền Tây xứ Nghệ* (Nguyễn Ngọc Ban), *Bến đò, Xuống thuyền, Trước giờ ra khơi* (Nguyễn Ngọc Ban) - đạt giải thưởng Văn học nghệ thuật Hồ Xuân Hương; *Lưng mẹ, Mưa trên miền nắng gió* (tác phẩm đạt giải C giải thưởng Văn học nghệ thuật Hồ Xuân Hương lần thứ VI), *Chiều qua bản, Xóm mình kết nghĩa...* (Hồ Huy Hùng)... Đã có những nghệ sỹ xây dựng được phong cách, cá tính độc đáo trong sáng tạo như Trần Hoàng Trung, Nguyễn Trọng Hiệp, Lê Vũ Anh, Nguyễn Ngọc Ban, Hồ Huy Hùng, Thái Văn An, Phạm Mai Chiên, Phạm Xuân Hải, Nguyễn Thị Hải Nhung... Các tác phẩm đã có sự hài hòa giữa nội dung và hình thức; kết hợp với sử dụng ngôn ngữ trong sáng.

Thời kỳ đổi mới và hội nhập quốc tế, trong lĩnh vực văn học, nghệ thuật ở nước ta đã xuất hiện những tác phẩm đỉnh cao, nhưng cũng có những tác phẩm còn hạn chế về giá trị tư tưởng và nghệ thuật, chạy theo các đề tài nhỏ nhặt, tầm thường, chiều theo thị hiếu thấp kém của một bộ phận công chúng, đánh mất chức năng giáo dục tư tưởng, thẩm mỹ, nhấn mạnh một chiều chức năng giải trí. Các nghệ sỹ ở Trường Văn hoá Nghệ thuật Nghệ An đã không chạy theo thị hiếu tầm thường, đi ngược lại lợi ích của Đảng, Nhà nước và nhân dân. Các sáng tác của các nhà giáo đã luôn bám sát hiện thực đời sống của nhân dân, ca ngợi công cuộc xây dựng đất nước, phát triển kinh tế, bảo tồn và phát triển các nét đẹp văn hoá các vùng miền trên đất nước... *Lễ tục hôn nhân các dân tộc xứ Nghệ* (Lê Tài Hoè - giải KK Giải thưởng Văn học nghệ thuật Hồ Xuân Hương lần thứ VI), *Thuyền trên sông Lam, Tuần tra biên giới, Đầu nguồn* (Trần Hoàng Trung), *Uống rượu cần, Tèm trâu, Dáng xưa, Phong*

cảnh miền trung du (Lê Xuân Tú); Trong lòng thành phố - tác phẩm đạt giải B giải thưởng Văn học nghệ thuật Hồ Xuân Hương lần thứ VI, Làng quê ngoại thành, Em bé Mộc Châu, Chân dung người miền núi, Mai Châu ngày mới, Đường lên Yên Tử, Qua những miền quê (Thái Văn An), Bình yên (Nguyễn Thị Thuận), Chùa Thầy - tác phẩm đạt giải Khuyến khích của Liên hiệp các Hội văn học nghệ thuật Việt Nam (Nguyễn Thị Lê Hồng), Tương lai tươi sáng cùng giáo dục nghề nghiệp - tác phẩm đạt giải Nhất cuộc thi sáng tác ca khúc do Tổng cục Giáo dục nghề nghiệp phối hợp với Hội Nhạc sĩ Việt Nam tổ chức (Phạm Xuân Hải)...

Như vậy, có thể nói, các thế hệ nhà giáo - nghệ sĩ Trường Cao đẳng Văn hoá Nghệ thuật Nghệ An trong hơn 10 năm qua đã có những đóng góp quan trọng vào xây dựng và phát triển văn học nghệ thuật của tỉnh nhà. Từ các thế hệ nhà giáo - nghệ sĩ kỳ cựu đến các thế hệ nhà giáo - nghệ sĩ trẻ, ai cũng có những tìm tòi, đổi mới trong cách thể hiện những nội dung, chủ đề nhưng vẫn bám sát đời sống và truyền thống đạo lý của dân tộc. Nhiều tác phẩm đi vào những vấn đề thời sự của đất nước, đạt nhiều Giải thưởng Văn học, Nghệ thuật từ Trung ương đến địa phương. Các tác phẩm của các nhà giáo đều thể hiện khát vọng của những người văn nghệ sĩ chân chính, góp phần cùng dân tộc xây dựng nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, xây dựng con người Việt Nam mới.

Môi trường sáng tạo, ươm mầm tài năng nghệ thuật trẻ

Trường Cao đẳng Văn hoá Nghệ thuật Nghệ An hiện nay đào tạo 12 mã ngành/ nghề cao đẳng, 6 mã ngành/ngành trung cấp chính quy và 5 mã ngành liên kết đào tạo đại học. Bên cạnh đó, trung tâm đào tạo bồi dưỡng năng khiếu nghệ thuật của trường liên tục mở các lớp đào tạo năng khiếu ngắn hạn cho

thanh thiếu niên, học sinh các trường phổ thông trên địa bàn. Nhà trường xác định giáo dục nghệ thuật là một lĩnh vực thuộc giáo dục thẩm mỹ, được thực hiện qua các môn học và các hoạt động giáo dục, nhằm hình thành năng lực thẩm mỹ, góp phần quan trọng trong quá trình kiến tạo sự phát triển toàn diện và hài hòa nhân cách của học sinh. Nhà trường đã, đang phối hợp với các trường phổ thông trong bồi dưỡng, đào tạo năng khiếu nghệ thuật cho học sinh bằng việc cho giảng viên giúp đỡ, tham gia dạy âm nhạc, mỹ thuật cho một số trường phổ thông; bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên phổ thông ở lĩnh vực nghệ thuật và trực tiếp đào tạo, bồi dưỡng năng khiếu nghệ thuật cho học sinh phổ thông. Năng lực thẩm mỹ của học sinh được thể hiện qua các hoạt động: Nhận thức các yếu tố thẩm mỹ; Phân tích, đánh giá các yếu tố thẩm mỹ; Tái hiện, sáng tạo và ứng dụng các yếu tố thẩm mỹ. Nhà trường đã chú trọng thực hiện tích hợp giáo dục nghệ thuật trong các hoạt động trải nghiệm và trải nghiệm, hướng nghiệp, nhằm tạo cơ hội cho học sinh tiếp cận thực tế, thể nghiệm các cảm xúc tích cực, khai thác những kinh nghiệm đã có và huy động tổng hợp kiến thức, kĩ năng của các môn học khác nhau để thực hiện những nhiệm vụ được giao hoặc giải quyết những vấn đề của thực tiễn đời sống nhà trường, gia đình, xã hội phù hợp với lứa tuổi; thông qua đó, chuyển hoá những kinh nghiệm đã trải qua thành tri thức mới, kĩ năng mới góp phần phát huy tiềm năng sáng tạo và khả năng thích ứng với cuộc sống, môi trường và nghề nghiệp tương lai.

Không chỉ giới hạn trong không gian lớp học truyền thống, thông qua các hoạt động của đoàn trường tổ chức theo chủ đề (thường xuyên và định kỳ), sự kiện,... đã tạo không gian mới cho học sinh bộc lộ khả năng triển lãm, biểu diễn đáp ứng nhu cầu nâng cao hiệu quả thực tiễn của giáo dục nghệ thuật.

Trường luôn tạo sân chơi sáng tạo nghệ thuật cho học sinh, sinh viên để các em bước đầu làm ra được những tác phẩm có giá trị, góp phần xây dựng nhân cách, tâm hồn các em. Hàng năm, Trường tổ chức Hội nghị nghiên cứu khoa học của học sinh, sinh viên. Đây là cơ hội để các em công bố, giới thiệu các tác phẩm nghệ thuật của mình. Đây cũng là diễn đàn để trao đổi kinh nghiệm giữa thầy cô và học sinh, sinh viên nhằm nâng cao kỹ năng sáng tác cho các em. Các thầy cô dạy các em sự tự tin, làm chủ giọng nói, diễn đạt các vấn đề theo cách của mình, hướng dẫn các em lắng nghe cảm xúc, phát huy tối đa sức tưởng tượng, khả năng của bản thân và tìm cho mình cách diễn đạt những điều muốn nói một cách thuyết phục và hấp dẫn nhất. Tác phong, ngôn ngữ hình thể, phải phù hợp với cảm xúc, với nội dung bài hát. Các em được giáo dục phải là chính mình, được phát huy sự sáng tạo theo phong cách riêng.

2. Các biện pháp xây dựng, phát triển môi trường sáng tạo nghệ thuật

Nhà trường đã tăng cường cho cán bộ, giảng viên, học sinh, sinh viên được giao lưu với các trường nghệ thuật khác, tạo điều kiện về kinh phí, thời gian cho các nhà giáo, học sinh, sinh viên được tham gia các sân chơi nghệ thuật như các trại sáng tác; Triển lãm tranh quốc gia và khu vực; các hội thi sinh viên tài năng các trường năng khiếu nghệ thuật toàn quốc; các hội thi do Công đoàn tỉnh, Sở Lao động Thương binh và Xã hội... tổ chức. Nhà trường có trang Web riêng, trang fanpage riêng để quảng bá các tác phẩm của các nhà giáo, học sinh, sinh viên nhà trường và luôn khuyến khích giảng viên, học sinh, sinh viên chủ động tích cực tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại, làm giàu thêm bản sắc văn hóa dân tộc qua các tác phẩm của mình.

Nhiều học sinh, sinh viên nhà trường đã trưởng thành, hiện nay, là sinh viên của Học

viện Âm nhạc Quốc gia, Đại học Sư phạm Nghệ thuật Huế, Đại học sư phạm Nghệ thuật Trung ương... Nhiều em đã đạt giải cao tại các Hội thi Tiếng hát hay như Sao Mai, tiếng hát hay Hà Nội, Bắc Giang... Nhiều em trở thành ca sỹ chuyên nghiệp, trụ vững và có danh tiếng trên thị trường âm nhạc. Nhà trường cũng rất chú trọng bồi dưỡng văn nghệ sĩ trẻ, xuất sắc có khát vọng cống hiến vì Tổ quốc và nhân dân, có những tác phẩm văn học, nghệ thuật thể hiện được bản sắc văn hóa và con người Việt Nam, góp phần tạo niềm tin của nhân dân vào Đảng, vào chế độ xã hội chủ nghĩa. Khuyến khích giảng viên tham gia xây dựng nền văn hóa Việt Nam phát triển lành mạnh, đúng hướng và phát huy được sức mạnh của con người Việt Nam trong đổi mới và hội nhập quốc tế. Tạo ra nhiều sản phẩm văn học - nghệ thuật phong phú, đa dạng trong cơ chế thị trường là một trong những nhiệm vụ của công cuộc xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc.

Trường luôn có cơ chế tôn vinh, trọng dụng những văn nghệ sĩ tài năng, có khát vọng vươn tới đỉnh cao trong nghệ thuật, vì Tổ quốc và nhân dân, lao động hết mình với nghệ thuật và lắng nghe hơi thở cuộc sống của nhân dân. Hàng năm, nhà trường có chính sách khen thưởng đối với các nghệ sĩ, các nhà giáo đạt giải thưởng Văn học nghệ thuật của quốc gia, khu vực và tỉnh nhà.

3. Một số định hướng xây dựng môi trường sáng tạo nghệ thuật ở Trường CĐ VHNT Nghệ An

Về phía nhà trường

Cần luôn đưa ra các giải pháp mới sáng tạo, linh hoạt, phù hợp với điều kiện của nhà trường nhằm tạo nên những môi trường, không gian văn hoá nghệ thuật cởi mở. Tăng cường truyền thông, quảng bá, duy trì các hoạt động sáng tạo nghệ thuật nhằm hình thành thói quen mới về thưởng thức, hưởng thụ các

giá trị văn hoá nghệ thuật trong cán bộ, học sinh, sinh viên. Xây dựng môi trường sinh thái, không gian văn hoá nghệ thuật trong trường học. Việc xây dựng này khiến cho môi trường đào tạo sinh động hơn, hấp dẫn hơn, kích thích tinh thần giảng dạy, học tập, sáng tạo nghệ thuật góp phần nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực văn hoá nghệ thuật trong tình hình mới. Có cơ chế khích lệ, động viên kịp thời những tác phẩm xuất sắc. Làm tốt công tác lý luận, phê bình, làm sao để những tác phẩm xuất sắc của nhà giáo, học sinh, sinh viên được phổ biến rộng rãi đến nhân dân, thể hiện được dòng mạch chính của dân tộc và thời đại trong tất cả các lĩnh vực. Thành lập quỹ nghệ thuật trong nhà trường nhằm khen thưởng các nhà giáo, học sinh, sinh viên có tác phẩm nghệ thuật hàng năm.

Về phần các nhà giáo, nghệ sĩ, các em học sinh, sinh viên

Một là, cần tiếp tục lựa chọn đúng phương hướng sáng tạo: Nhân dân là người sáng tạo ra lịch sử; sáng tạo thể hiện trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội và bảo vệ vững chắc Tổ quốc, thể hiện chân thực tinh thần của thời đại. Nhân dân sáng tạo nên công cuộc đổi mới và hội nhập quốc tế do Đảng lãnh đạo nên yêu cầu văn học, nghệ thuật phải có sứ mạng phục vụ nhân dân, vì Tổ quốc, theo đuổi giá trị chân, thiện, mỹ, phê phán cái giả, cái xấu, cái ác, tìm ra những phương thức sáng

tạo nghệ thuật đa dạng góp phần vào sự nghiệp cách mạng. Phát huy dân chủ trong học thuật, dân chủ trong nghệ thuật, yêu cầu đa dạng về thể tài, đề tài. Hình thức, biện pháp đổi mới quan niệm, nội dung, phong cách, trường phái văn học, nghệ thuật phải thể hiện được tinh thần của thời đại, kết hợp giữa phát huy truyền thống dân tộc với chọn lọc, tiếp thu tinh hoa văn hóa thế giới để làm phong phú nền văn học nước nhà và tạo ra tác phẩm văn học, nghệ thuật xuất sắc.

Hai là, tiếp tục xây dựng, phát triển nền văn học, nghệ thuật theo quan điểm chủ nghĩa Mác - Lê-nin, tư tưởng Hồ Chí Minh, kết hợp thực tiễn đất nước với đặc điểm mới của thời đại, phát triển nền văn hóa Việt tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc.

Ba là, phấn đấu có nhiều tác phẩm ưu tú, đỉnh cao cả về giá trị tư tưởng và nghệ thuật, ca ngợi Tổ quốc và nhân dân, tìm tòi về bút pháp, phong cách, tư tưởng, sáng tạo nên những tác phẩm văn nghệ xuất sắc, thống nhất tính tư tưởng và tính nghệ thuật, hấp dẫn quần chúng nhân dân, chú trọng đến đề tài cách mạng và lịch sử dân tộc, góp phần nâng cao tâm hồn cao đẹp của con người nhằm xây dựng nhân cách con người, phát triển con người tự do và toàn diện phù hợp với tinh thần đổi mới và hội nhập quốc tế. Để làm được điều đó, những người nghệ sĩ phải có trách nhiệm nghề nghiệp, đạo đức nghề nghiệp. □

Tài liệu tham khảo

1. Trường Cao đẳng Văn hoá Nghệ thuật Nghệ An, *45 năm xây dựng và phát triển (1962-2012)*, NXB Nghệ An, 2012.
2. Tỉnh Nghệ An trao giải thưởng Văn học nghệ thuật Hồ Xuân Hương lần thứ VI (2015 - 2020), Cổng thông tin điện tử Sở Văn hoá và Thể thao tỉnh Nghệ An.
3. 3 hội viên Hội LH VHNT Nghệ An đạt giải thưởng của Liên hiệp các hội VHNT Việt Nam, Tạp chí điện tử Sông Lam.